

Wedloop op diamanten,
goud en edelstenen

Wildwest in Zimbabwe

In Zimbabwe is de inflatie gestegen tot 1600 procent, is nauwelijks werk, zijn dagelijkse boodschappen onbetaalbaar. Ten einde raad trekken tienduizenden wanhopige Zimbabwanen naar de oostelijke provincie Manicaland, omdat daar goud, diamanten en edelstenen te vinden zijn. Met grote klopjachten probeert de regering de illegale winning te stoppen – tevergeefs. Tekst: IRIN Foto's: Tsvangirayi Mukwazhi

Alle ogen in Zimbabwe zijn gericht op de winning van edelstenen en edelmetalen. Daarmee wil het land de buitenlandse deviezen verdienen die broodnodig zijn voor herstel van de kwakkelende economie. Maar terwijl de mijnindustrie toch al moeizaam functioneert, kampt het land met een groeiende illegale winning van de kostbare mineralen en metalen. De Zimbabweanse regering probeert de golf van clandestiene delvers uit alle macht in te dammen. In november 2006 lanceerde de politie de operatie *Chikorokoza Chapera* ('Stop illegale mijnbouw'). Het resultaat: 22.500 illegale mijnwerkers gearresteerd, 7799 diamanten en 3,5 kilo goud in beslag genomen, alsmede 544.231 kilo gouderts, 1872 kilo kwarts, 25.000 kilo chroom en 80 smaragden.

Deskundigen noemen de omvang van de illegale mijnbouw en zwarte handel in de mijnsector 'schrikwekkend'; als oorzaken noemen ze een wanhopige bevolking die probeert de armoede de baas te worden, en het slechte toezicht van de overheid op de mijnbouw. "De overheid heeft de illegale

winning te lang op zijn beloop gelaten, en de zwarte markt heeft het nu voor het zeggen in de mijnbouw", zegt Innocent Makwiramiti, econoom en voormalig directeur van de Zimbabweanse Kamer van Koophandel. Het land is er volgens hem miljarden dollars bij ingeschoten.

In minder dan geen tijd heeft de oostelijke provincie Manicaland naam gemaakt vanwege de toestroom van duizenden illegale mijnwerkers. De *makorokoza*, zoals zij in de volksmond heten, hebben grote stukken land herschappen in bovengrondse winplaatsen van allerlei mineralen, waaronder diamanten en smaragden, en goud. Politie mannen, soldaten, cipiers en jongeren uit de jeugdtrainingscentra van de regering patrouilleren inmiddels langs de wegen van en naar Mutare, de provinciehoofdplaats aan de grens met Mozambique. De beveiligingszone strekt zich uit tot het district Marange, een gebied met gemeenschappelijke gronden zo'n veertig kilometer zuid- en westwaarts, en reikt zelfs helemaal tot aan de stad Buhera, zo'n tweehonderd kilometer ten zuidoosten van de hoofdstad Harare. De bewakers werpen

wegversperringen op om auto's en bussen te doorzoeken en arresteren mensen die worden verdacht van illegale mijnbouwactiviteiten. De controle heeft echter weinig effect gesorteerd op de activiteiten van de mijnwerkers en de handelaren die voor de kostbare delfstoffen naar deze streek zijn getrokken.

Continu op hun hoede_ "We zijn voorzigtiger geworden sinds de politie in Buhera is binnengevallen, maar de zaken gaan gewoon door", laat Samson Munhangu, een 21-jarige illegale mijnwerker, weten. Munhangu komt

uit Chivu, zo'n 140 kilometer ten zuiden van Harare, en werkt nu in Jori, dichtbij Buhera. De gravers hebben het terrein gereduceerd tot rijen sleuven die worden uitgezeefd op zoek naar smaragden. Hij is een van de meer dan drieduizend illegale mijnwerkers in Buhera, die continu op hun hoede zijn voor de patrouilles van de veiligheidspolitie. "Maar ik ben banger voor de militairen en de *Border Gezi* (de jongelui van de trainingscentra, red.). Die slaan je gerust dood als ze je liever niet arresteren", zegt Munhangu. Eens heeft hij zich twee nachten moeten verstoppen in een groeve toen de veiligheids troepen binnenvielen.

Om de pakkans te verkleinen, verkoopt Munhangu de smaragden niet meer dicht bij de vindplaatsen, maar reist hij doorgaans naar Sakubva, een armoedige voorstad van Mutare. Daar ontmoet hij opkopers uit Harare en buitenlandse handelaren uit Mozambique, Botswana en Zuid-Afrika. Om de wegversperringen op de weg naar Mutare te ontlopen, reist hij soms 's nachts te voet, een wandeling van ongeveer zestig kilometer. Buitenlanders betalen hem meestal met buitenlandse deviezen of met gsm's, tweedehands kleren of elektrische apparaten, terwijl handelaren uit Harare betalen met Zimbabweans geld.

Veel bewoners zijn in één klap rijk geworden. “Dat moet wel het werk van onze goden zijn”, meent het dorps hoofd

Sommige delvers maken misbruik van de edelstenenhausse en proberen gemalen glas te laten doorgaan voor smaragden. “Met de huidige miserabele staat van de economie, moet je al het mogelijke proberen om wat te verdienen”, verklaart Munhangu. In de afgelopen acht jaar is de economie van Zimbabwe volkomen vastgelopen. Er zijn tekorten aan deviezen, voedsel, schoon water, brandstof en energie. De industrie is met meer dan eenderde gekrompen, de werkloosheid is gestegen tot tachtig procent en de inflatie – de hoogste ter wereld – is opgelopen tot 1600 procent. Het gevolg is dat de meeste goederen, als ze al beschikbaar zijn, buiten bereik zijn van de meeste Zimbabwanen.

Nobele gedachte De verkoop van edelstenen en -metalen heeft het leven in het district Marange totaal veranderd. Veel bewoners zijn in één klap rijk geworden. Clephas Mharidzo, een lokaal dorps hoofd, vertelt dat hij versteld stond van de veranderde levensstandaard van dorpsgenoten die in het nabijgelegen Chiadzwa naar diamanten hadden gespeurd. “Dat moet wel het werk van onze

goden zijn”, meent het dorps hoofd. De politie schat dat er in totaal zo’n 15.000 illegale diamantdelvers waren neergestreken in Chiadzwa, voordat zij dit gebied afgrendelde. “Het is veel van onze zonen en dochters gelukt een huis te bouwen van het soort dat alleen stadsbewoners zich kunnen veroorloven. Sommigen hebben zelfs een auto gekocht, terwijl ze niet eens kunnen rijden”, vertelt Mharidzo.

In maart 2006, zegt het dorps hoofd, bepaalden de geesten van de voorouders dat het volk van Marange naar diamanten moest gaan zoeken in een gebied dat ooit bezit was van een Duits mijnbouwbedrijf. “Het was een nobele gedachte van de geesten om de positie van de lokale gemeenschap te versterken. Maar de zaak liep uit de hand toen *makorokoza* uit het hele land Marange onder de voet liepen en het gebied in een woestijn veranderden. Zelfs de overheid vond het aanvankelijk goed dat wij op zoek gingen naar diamanten en er met onze zeef op uit trokken. Maar de politici draaiden bij toen die gulzigaards kwamen”, stelt hij.

Het dorps hoofd vertelt dat een flink

aantal van zijn onderdanen, ondanks de patrouilles van de veiligheidstroepen, nog steeds diamanten in hun huis verborgen houdt. Bevangen door de mijnkoorts spijbelen kinderen, want ze graven liever naar de edelstenen. “Je begint met iets goeds, maar al gauw komt dan het slechte. Prostitutie, geweld, alles neemt toe. Prostituees helemaal uit Mutare en Chimanimani (ongeveer honderd kilometer ten zuidoosten van Mutare, red.) wachten de *makorokoza* op. Zij geven hun geld met scheppen uit en hebben het winkelhart in de plaats Marange in een drukke bijenkorf veranderd”, zegt Mharidzo.

Smokkelen Nu de teugels in Buhera en Marange strakker zijn aangetrokken, gebruiken sommige opkopers hun ‘goede contacten’ om hun illegale handel te kunnen voortzetten. “Je moet op goede voet zien te komen met de *big shots* in leger en politie en hen omkopen. Dan laten ze je wel lopen”, zegt Isaac Moyo. Hij bezit twee goudconcessies in Shamva, een kleine mijnbouwstad in Centraal Mashonaland, maar koopt ook diamanten in Marange. Hij reist met het grootste gemak het gebied in en uit. Volgens hem zijn er militairen en politiefunctionarissen die illegale smaragden en diamanten in beslag nemen

om deze vervolgens de grens over te smokkelen naar Musina in Zuid-Afrika. Dat gebeurt dan in samenwerking met ambtenaren in Beitbridge, de voornaamste grensovergang tussen Zuid-Afrika en Zimbabwe.

De Zimbabwaanse econoom John Robertson zegt dat smokkelen aantrekkelijk is omdat de regering een onrealistische wisselkoers hanteert. “In het buitenland krijgen de verkopers veel meer voor de mineralen”, vertelt hij. De Amerikaanse dollar, als deze tenminste beschikbaar is, wordt officieel verhandeld tegen een koers van 250 Zimbabwaanse dollars, maar op de parallelle markt

ligt de koers op maar liefst 3000 Zimdollars.

De Europese Unie heeft inmiddels bedreigd dat, indien blijkt dat Zimbabwaanse gesmokkelde diamanten inderdaad op de wereldmarkt terechtkomen, de verkoop van alle diamanten uit Zimbabwe verboden zal worden.

© IRIN, persbureau van de Verenigde Naties. Dit artikel weerspiegelt niet noodzakelijkerwijs de opvattingen van de Verenigde Naties.